

Motto : *Fără cinste și legalitate asanarea țării este imposibilă*

SIC COGITO...

REVISTĂ PERIODICĂ BISĂPTĂMÂNALĂ

Director : Dr. VICTOR CORBUL, medic-colonel în retragere
Redactor : CLUJ, Str. Gen. Grigorescu Nr. 16.

NB. Toată revista fiind scrisul meu, articolele nu sunt semnate aparte.

Christos a înviat!...

Ce bine ar fi dacă în ziua Învierii fiecare român și-ar pune întrebarea: oare merit eu că Mântuitorul și pentru mine a pățit, a murit și a înviat a treia zi după Scripturi?!...

Odinioară Mântuitorul prin patimile sale a șters păcatele întregii omeniri... astăzi?... numai pentru Români ar trebui ca Mântuitorul să mai pătimească și să moară încă odată!...

* * *

Români ortodocși — Români uniți

sau

Biserica românească

În ultimul timp s'a scris respective s'a propus de mai multe ori, referitor la unirea bisericească, o consfătuire între uniți și ortodocși, fără însă să se fi precizat mai deaproape un fel de plan al consfătuirii, o soluție; încerc și eu a face o oarecare propunere... Nu scriu un studiu științific; nu voiesc a constata care biserică: cea apuseană ori cea răsăriteană e mai bună, e cea adevărată, nici nu voiesc a îndemna pe nime să treacă dela una la alta... scriu pur și simplu a-

vând în vedere un *ideal*: să nu mai fie nici ortodocși, nici uniți, să nu fie nici învinși și nici învingători, ci toți la olaltă să formăm o biserică: *Biserica românească!*...

Am scris acest articol, cam prin anul 1928 (?); pe atunci era mare fierbere în Parlament din cauza unui proiect de lege al cultelor, care produsese mare agitare atât între ortodocși, cât și între uniți; articolul l'am trimis atunci la 2 gazete din București, dar n'au voit să-l publice; il public acuma puțin cam modificat.

Și cine făcea atunci cea mai mare larmă? tocmai aceia cari nu mai cred în nici o dogmă!...

Eu cuget, că în privința religioasă am putea face o înțelegere... formând la olaltă o singură biserică.

Ce nevoie mai avem și de certe religioase?... nu avem și fără de aceea destule alte nevoi?... Oare nu se va putea afla cineva, care să aibă atâta curaj, ca să încerce *serios* o înțelegere religioasă? Ar fi oare un sacrilegiu dacă capii bisericilor ortodocșă-română și unită-română cu tot cortegiul lor de episcopi, preoți și totfelul de oameni învățați din ambele culte s'ar aduna ca odinioară pe Câmpia Libertății și *sine ira et studio* ar desbate și ar compune un memoriu bine chibzuit, prin care să se statorească, cari ar fi condițiunile celor 2 biserici românești, ca să nu mai fie ortodocși și uniți, ci să poată forma la olaltă o singură biserică: *Biserica românească*, care mai mult „*pro forma*” ar fi, să se adăpostească sub protecția Romei, mama noastră!?

Eu cuget, că în un atare caz pontificele roman ar admite pentru biserica românească toate condițiunile puse în memoriul înaintat. Imprejurarea, că încercările de împăcare de mai înainte nu au isbutit, nu ne poate descuraja; acele încercări erau o aranjare între biserica apuseană și cea *răsăriteană in toto*, ai cărei cei 4 patriarhi (greci, ruși, bulgari etc.) *numai români nu erau* și ca atare ce interes aveau ei ca să se unească cu latinitatea apuseană?... în cazul nostru însă aranjamentul ar privi numai și numai biserica românească... o mare deosebire, de, aceea și șansele de împăciuire sunt cu totul favorabile!...

Dealtmitrelea desbinarea bisericii creștine în apuseană și răsăriteană nu s'a făcut din cauza unor dogme de o importanță deosebită, ci mai mult din interese personale, dogmele au fost

folosite numai ca paravan, căci pe când cei 4 patriarhi din răsărit invinuiau pe cel din Roma, că voiește să aibă supremația în biserică... chiar prin faptul, că ei cereau egalitatea cu cel din Roma, nisuiau la o anumită supremație, mai scurt zis nu voiau a recunoaște supremația episcopului din Roma, care secole de-a rândul a avut supremația peste toată biserica creștină și care îi revine ca consecință;... „tu ești Petru și pe această piatră...etc.!”

Cearta pentru supremație a devenit acută după mutarea sediului imperiului roman la Constantinopol, când patriarhul Romei invitat să-și mute și el reședința acolo, a refuzat și de aci începând, încetul pe încetul cei din răsărit au încercat să se desfacă de supremația Romei. Multe dintre dogmele aduse pe atunci ca motive nu mai corespund vederilor de azi; afară de aceia ar fi *cu totul absurd* a declara pe apuseni (toată Franța, Italia, Spania, Portugalia, Belgia, o mare parte a Germaniei, etc.) deeretici și schismatici și a susține că numai românii, rușii, bulgarii, ar fi cei drept credințioși!...

Și apoi cine a fost conducătorul cel mai aprig al luptei contra supremației Romei?... a fost patriarhul Fotie din Constantinopol, care numai de origine latină nu era și oare el a întrebat pe români dacă voiesc a se despărți de Roma? și oare Românii în deplină cunoștință de cauză s'au desbinat de Roma? **nu și încă odată nu**;... nici idee n-au avut despre ce e vorba!... superiorii bisericești erau de origine străină: greci, bulgari etc.; *despărțirea le-a fost impusă politicește*!... Ba, ce e mai mult, Fotie nici nu era din tagma preoțească!... el a fost comandantul gărzii imperiale din Constantinopol, a fost un om energic și fu **numit** patriarh, că prin energia lui să înfăptuiască desbinarea de Roma!...

Și acum să vedem pe scurt ce diferențe de credințe se află între cele două biserici desbinate:

1. Purcederea duhului sfânt dela Tatăl și Fiul, ori numai dela Tatăl...? aș vrea să știu și să-mi explice 2 învățați: unul apusean și unul răsăritean, care e folosul real al acestei dogme, care e baza lui reală și ce nefericire ar fi pentru noi românii, uniți și ortodocși, dacă biserica românească ar accepta punctul de vedere al bisericei apusene, sau dacă am rămânea pe lângă punctul de vedere ortodocs?... 95% a poporului român nici idee nu are despre sensul acestei dogme!... illo tempore, când oamenii nu aveau și alte nevoi, se puteau certa pe această

temă, în secolul al XX-lea însă, când pe lângă multe altele avem atâtea și atâtea nevoi de tot soiul, o ceartă religioasă pe acest temei, cuget că e imposibilă și cu totul dăunătoare neamului nostru!...

2. Intrebuițarea azimei (oblate) în biserica apuseană, a pâinii și vinului în cea ortodoxă; datina bisericii apusene e de preferat, e ceva igienic: cu scârbă îmi aduc aminte încă și acum de timpul, când, ca elev de liceu, trebuia să iau cuminecătura din aceeași linguriță în șir cu alți 50—60 elevi!... dar astăzi când % boalelor venerice e atât de mare?...

3. Supremația pontificelui roman ar fi prima și poate singura condițiune, care ar trebui acceptată de întreagă biserica românească și aceasta pe motivul cunoscut de toată lumea: că Apostolul Petru, a fost primul episcop al Romei și al tuturor creștinilor, iar urmașii lui secole de-arândul au stat în fruntea întregii biserici creștine!...

Acest punct admis, biserica românească ar putea cere ca capul bisericii românești să aibă titlul resp. demnitatea de cardinal și pe lângă aceia încă alte 2 titluri de cardinal pentru 2 cei mai meritoși metropoliți. Numele bisericii ar putea fi: *biserica românească*, eventual și altmintrelea.

4. În privința Purgatorului cred că formula de împăciuire nu va fi anevoioasă, ... cuget că n'ar strica, dacă ar exista pentru toți românii „o *portită*” comună de mântuire!...

5. Infalibilitatea deasemenea nu poate fi un măr de ceartă serioasă contra formării bisericii românești; și mai apoi, dacă cineva mai crede în sf. Scriptură, cuvintele lui Isus: „*toate câte le vei deslega pe pământ, vor fi deslegate și în cer și toate câte le vei lega pe pământ... etc.*” aceste cuvinte, în chestii bisericești, *ascund în sine întreg sensul infalibilității!*... și apoi cui strică ceva infalibilitatea?... oare nu sunt toți, absolut toți românii intelectuali infalibili?...

6. Toate celelalte diferențe între biserica apuseană și răsăriteană respective română sunt de atare natură și așa de neînsemnate, că biserica românească și-ar putea păstra datințele de până acuma, eventual ar putea primi unele mai bune de ale celei apusene; mici jertfe personale din partea capilor bisericilor românești ar reda liniștea unui neam!...

În consecință dogmele nu ar fi o mare piedecă; cea mai mare opoziție, ar face-o, poate, unii intelectuali români, de origine străină, cari deși poartă nume neaoșe românești, totuși

unii nu pot uita, că strămoșii lor au fost greci, bulgari, ruși etc...., iar alții își mai văd în oglindă specificul nas al înaintașilor lor, ... aceștia posibil că nu ar vedea cu ochi buni formarea bisericii românești sub supremația Romei și legătura mai strânsă cu latinitatea!...

Unirea cu biserica apusană ar fi pentru noi Români o fericire și din alt punct de vedere: *odată pentru totdeauna ne-am vedea eliberați din legăturile nenaturale cu bisericile rusească, bulgară, etc.... și ne-ar lega și mai strâns ca până acuma de latinitatea apusană, către care nisui și cu care ne mândrim!...*

Astăzi chestiunea bisericii românești nu se mai poate discuta numai din punct de vedere religios, din punct de vedere al dogmelor, ci numai și numai din punct de vedere național românesc!...

Părerea profesorilor savanți ruși, reprodusă acum vre-o 2 ani în ziarul „Cuvântul” nu se poate aduce ca document pentru ortodocsism, căci ei, pe lângă toată „savanția” lor, au interes ca românii să rămână ortodocși, în speranță, că odată, după secole, să poată fi asimilați cu rușii!... cum poate să creadă un „român” în asigurările și dovezile date de oarecari profesori ruși?... noi, cari suntem numai „buni români” nu avem nici cea mai mică încredere în ei!...

Cea mai bună dovadă despre intențiile rușilor de acum și din viitor, din cauza legăturilor nenaturale bisericesti, ni-o dă Memoriul—Pastorală a Mitropolitului actual rus din Moscova, adresat zilele acestea Patriarhului Român și mitropolitului Gurie din Chișinău, prin care pretinde drepturi canonice asupra bisericii ortodoxe din Basarabia și declară că atât clerul cât și societatea laică ortodoxă din Basarabia sunt și rămân sub jurisdicția patriarhului bisericii ortodoxe ruse din Moscova, ba ce e mai mult, consideră pe mitropolitul Gurie din Chișinău numai ca delegat provizoriu în acest post și-l condamnă pentru atitudinea lui în chestia stilului nou!... (Vezi ziarul „Curentul” din 18 Aprilie 1932).

Și dacă vre-odată, România noastră va fi sortită să dispară că stat de sine stătător, tot numai din cauza legăturilor religioase nenaturale va fi!...

Și oare, dacă „Geniul bun” al României, care în războiul mondial a înfăptuit o „Românie Mare”, — pe care nici cel mai fanatic visător nu și-o putea închipui realizată așa

cum a ieșit — ne va sta și acum numai câtuși de puțin în ajutor, pentruce să nu se poată înfăptui o unire, căreia îi stau în cale așa puține piedici serioase?...

Și ca închiere ... nici nu cutez a presupune măcar, că ar fi posibil că în momentul suprem :

„In ziua cea de judecată
„Când față 'n cer cu Domnul Sfânt
„Latina ginte-a fi 'ntrebată
„Ce ai făcut pe-acest pământ? ” ...

când „Latina Ginte,“ cu capul ridicat va răspunde *sus și tare* :

“ . . . . .

„Pe tine te-am reprezentat!“....

Românii, aflători în tabăra ortodoxă, orbiți de splendoarea „Geniului Latinității“, nu se vor sfii ei oare a strigă cu rușii, bulgarii, sârbii etc. ... împreună : nu, nu este adevărat, noi ortodocșii am fost reprezentanții tăi cei adevărați pe pământ !?!“...

Să sperăm, că momentul suprem va afla pe toți Românii în marea tabără a Ginte Latine ...

